

DIGISET PÄIVÄT -KIERTUE

KUINKA HUOMIOIN MUUT NETISSÄ?

Netiketti

RKO Digihankkeet | Syksy 2020

DIGISET PÄIVÄT -KIERTUE

Mistä oikein on kyse?

-hanke 2019-20 | RKO.fi

- Raudaskylän Kristillisen Opiston digihankkeet (Aikuisten digitaidot ja Työelämän digitaidot; RKO Työllisyyspalvelut)
- Ylivieska, Sievin ja Reisjärven kirjastot
 - Reisjärvi tammikuussa 2021
- Digitietoa, -opastusta ja -neuvontaa

- **Päivämääriä:**
 - Sievin kirjaston digimaanantait: 12.10. ja **26.10.**
 - Ylivieskan kirjaston digikeskiviikot: 14.10., **28.10.** ja 11.11.
 - Reisjärven kirjaston digitorstait: 14.1. ja 28.1.
- **Aiheita (miniluennot):**
 - Medialukutaitoa ja digisanastoa
 - Arjen tietoturva
 - Netiketti (Ylivieska)

NETIKETTI - "NETIN ETIKETTI"

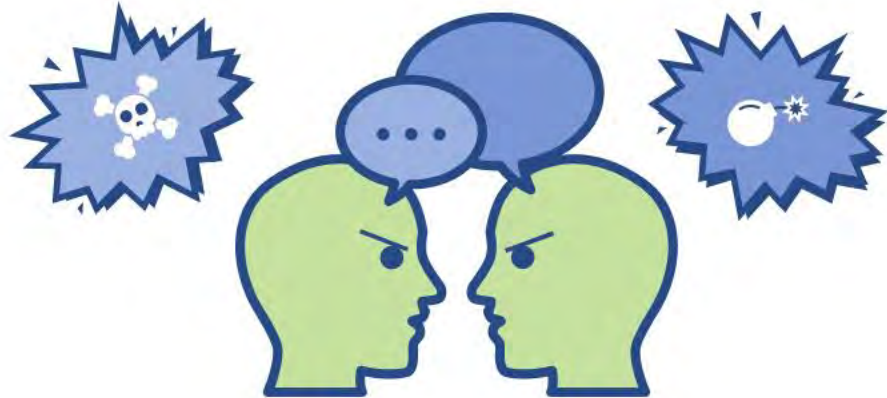
Muiden huomioimista
netissä

- **Hyviä käytöstapoja ja netissä**
 - Sähköposti
 - Chatit ym. keskustelut
 - Sosiaalisen median palvelut
 - Kommentointiosiot, esim. uutisissa
 - Peliyhteisöt
 - Ja niin edelleen
- **Toisten huomioimista ja hyvän mielen ilmapiiriä**
 - Kohteliaisuus, ystävällisyys ym.
- **Toisen materiaalin (tekstit, kuvat, videot ym.) lainaamiseen liittyvät hyvät tavat**
 - Tekijänoikeuksien kunnioittaminen

VERKKOVUORO- VAIKUTUKSEN HAASTEITA

Väärintulkintojen vaara
on suurempi

- **Elekieli (ilmeet, eleet) jää yleensä kokonaan pois verkossa keskustellessa**
 - Viestintä painottuu pääosin viesteihin
 - Väärintulkintojen mahdollisuus on suurempi verrattuna kasvokkain tapahtuviin keskusteluihin
 - Kärjistyksiä, riitoja, somekohuja ym.
- **Argumentointi-/väittelytaidot ihmisillä hyvin vaihtelevat**
 - Keskustelut voivat mennä helposti riitelyksi, jos ei osata kuunnella toista ja keskustella rakentavasti
 - Asioiden pitäisi riidellä, ei ihmisten!
- **Jokaisella vähän erilaiset käsitykset siitä, missä menee loukkaavan puheen rajat**

SANANVAPPAUS

Mielipiteiden ilmaisun vapautta ja vastuun kantoa

- Suomen perustuslaki: "Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä"
- **Sananvapaus ei tarkoita sitä, että saa sanoa mitä tahansa**
 - Yksityiselämän loukkaaminen, kunnianloukkaus, kotirauhan kunnioittaminen...
 - Hyvä muistaa, että ruudun takana on toinen ihminen - **puhu netissä sillä tavalla, kuin puhuisit toiselle ihmiselle kasvotusten esim. kaupassa**

**KOHTI
PAREMPAA
NETTIKESKUSTELU-
KULTTUURIA!**

RAKENTAVAT JA YSTÄVÄLLISET KESKUSTELUT ANTAVAT PALJON

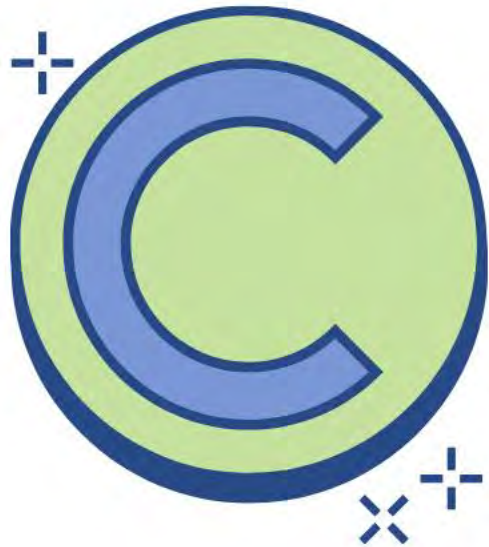
- **Mieti, ennen kuin sanot tai julkaiset mitään**
 - Tarvitseeko? Miksi haluan kommentoida/jakaa?
 - Alustaan (sähköposti, chat, somepalvelut) liittyvien (kirjoittamattomien) sääntöjen huomioiminen
- **Hyviä keskustelutaitoja:**
 - Kuunteleminen (!)
 - Kannustaminen, kehuminen, kiittäminen; "Kiitos mielenkiintoisesta näkökulmasta", "Heitit hyvän pointin!", "Hyvin sä vedät!" jne.
 - Lisäkysymysten esittäminen ennen oman tulkinnan muodostamista; "Tarkoititko, että..." ja "Ymmärsinkö oikein, että..."
 - Itsensä rauhoittaminen tunteita herättävässä keskustelussa; vedä syvään henkeä, pidä tarvittaessa taukoa ennen kommentointia, älä toimi hätiköiden
 - Positiivinen ja kunnioittava ilmapiiri tarttuu muihinkin keskustelijoihin

KUVIEN/ VIDEOIDEN JAKAMINEN

- **Mieti, ennen kuin julkaiset kuvia/videoita itsestä tai muista netissä**
- **Kysy aina lupa kuvissa/videoissa esiintyviltä henkilöiltä ennen kuin jaat kuvan netissä**
- **Kunnioita alaikäisen oikeutta oman digitaalisen jalanjäljen muodostamiseen**
 - Älä mielellään laita nettiin kuvia/videoita alaikäisistä (lapset, lapsenlapset ym.)
 - Jos haluat kuitenkin jakaa, muista kysyä heiltä myös lupa
- **Älä jaa kuvia mm. taideteoksista (esim. museossa esillä oleva taulu), kotirauhaa/yksityisyyttä rikkovia kuvia jne.**

TEKIJÄN- OIKEUDET (COPYRIGHT) 1/2

- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus:

Tekijänoikeus tarkoittaa tekijän lähtökohtaista yksinoikeutta päättää luovan työn teoksensa käytöstä. Tällöin muilla ei ole oikeutta käyttää teosta ilman tekijän lupaa. Tekijänoikeus suojaa vain teoksen persoonallista ilmenemismuotoa. Se ei suojaa ideaa, teoksen tietosisältöä tai teokseen sisältyvää teoriaa – nämä ovat vapaasti muiden käytettävissä. Tekijänoikeus ei myöskään rajoita keskustelua teoksista eikä kritiikin esittämistä."

TEKIJÄN- OIKEUDET (COPYRIGHT) 2/2

- **Käytännössä siis:**

- Älä käytä toisen teosta tai materiaalia ilman lupaa (!)
- Jos et tiedä, kenen tekemä netissä näkemäsi kuva/video/teksti on, älä käytä sitä
 - Jos haluat käyttää materiaalia, selvitä materiaalin/teoksen alkuperäinen tekijä ja ole yhteydessä tekijään
- Omiin kuviin/teksteihin voit laittaa/muokata oman nimesi/etunimesi ja sukunimesin ensimmäisen kirjaimen; nk. **vesileima**
 - Estää sinun kuviesi/materiaaliesi väärinkäytön
 - Älä itse käytä kuvia, joissa on jonkun toisen ihmisen/tahon vesileima

DIGISET PÄIVÄT -KIERTUE

**KIITOKSIA JA
INNOSTAVIA OPPIMISEN
HETKIÄ DIGIMAAILMASSA!**

RKO Digihankkeet | Syksy 2020